

COLECȚII ARHEOLOGICE PREISTORICE ÎN MUZEE DIN SPAȚIUL EST-CARPATIC AL ROMÂNIEI

Drd. MIHAI CUCOLEA

În spațiul geografic luat în considerație, preocupările de muzeologie au apărut, sub aspectul lor practic, încă din perioada sfârșitului secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, în anumite împrejurări istorice, caracterizate prin faptul că o serie întreagă de discipline umaniste: arheologia, istoria artelor, etnografia, au cunoscut un avânt deosebit, devenind, ca urmare a unor îndelungate cercetări științifice, inclusiv interdisciplinare, ori campanii de săpături arheologice, discipline științifice în înțelesul propriu al cuvântului, depășind deci situația de amatorism.

Apariția muzeului public ca o instituție culturală, organizată de stat, marchează începutul procesului de organizare științifică a instituției. Conceptul de muzeu național, muzeu unic al unei întregi națiuni, în care este expus ceea ce este mai reprezentativ în civilizația și cultura unui popor, a apărut în condițiile redeșteptării naționale, din Europa și de pe alte continente.

În lumea modernă, muzeul cunoaște o evoluție extrem de interesantă și în măsura în care dezvoltarea raporturilor sociale devine mai variată și mai complexă, rolul muzeului ca instituție culturală devine din ce în ce mai important și multilateral.

O definiție a muzeului ne dă o formulare care se apropie mai mult sau mai puțin de aceea acceptată de ICOM.

Muzeul este o instituție cultural științifică, care are drept obiectiv colectarea și conservarea bunurilor culturale și științifice, inclusiv valorificarea lor prin expunere, în scop de instruire și agrement ale publicului. Această instituție, prin însăși elementele sale, are un dublu caracter: științific și cultural.

Între funcțiile specifice muzeului distingem trei, cu caracter de mare importanță: funcția de cercetare-constituire și dezvoltare a patrimoniului; funcția de conservare-restaurare a acestuia; funcția educațională - de valorificare cultural-educativă.

Funcția de constituire și dezvoltare a unui patrimoniu cultural este activitatea esențială, căci fără colecții muzeul nu poate exista.

Evidențierea celor mai importante muzee din spațiul est-carpatic al României este absolut necesară în cadrul demersului nostru.

1. Muzeul Național de Istorie a Bucovinei - Suceava

Acest valoros Muzeu Național, are profil mixt (arheologie, etnografie, artă).

Despre bogăția în valori cultural-artistice a așezămintelor monastice sau comorile adunate la curtea de scaun a Sucevei au amintit călători străini ca Anton Verancisc (1549), Bernardino Quirini (1599), Marco Bandini (1644).

Cum multe dintre aceste comori de cultură românească au dispărut în decursul unor vremuri tulburi, mai ales după anexarea Bucovinei la Imperiul Habsburgic (1775), a fost rostul societăților culturale din veacul al XIX-lea să recupereze și să păstreze obiecte din această regiune. Mai târziu a luat ființă Societatea Muzeului Siret (1871), apoi Muzeul Țării (1893). Acestea au apărut ca efect al unor idei amintite de Eudoxiu Hurmuzaki, Dionisie Olinescu, D. Baconski, I. I. Nistor etc.- reprezentând chiar o mișcare premuzeală. La 7 noiembrie 1899, Dieta Bucovinei a aprobat Statutele Societății „Muzeul” Suceava. Activitatea de colecționare sistematică, muzeală în Bucovina datează de la jumătatea sec. al XIX-lea și abia la 4 ianuarie 1900 instituția muzeală a fost inaugurată ca Muzeu orășenesc, devenind ulterior Muzeu Regional al Bucovinei. Un prim catalog muzeal din 1900, apoi în 1912 și altul în 1926, prezentau zestrea instituției. Din 1968, muzeul și-a definitivat sediul în localul fostei prefecturi, construcție monumentală din 1898, ridicată după planurile arhitectului Johann Bachnner.

Muzeul de Istorie a Bucovinei – Suceava prezintă o expunere modernă asupra evoluției comunităților umane din paleolitic și până în epoca contemporană.

Expoziția permanentă se află începând cu sala 1, unde sunt expuse cele dintâi dovezi ale existenței unor comunități umane pe teritoriul Moldovei de nord, aparținând paleoliticului. Majoritatea exponatelor constau din unelte confecționate din silex de Prut, de culoare neagră: răzuitoare, vârfuri, străpungătoare, racloare bifaciale, așchii Levallois din paleoliticul mijlociu; începând cu paleoliticul superior, piesele expuse se caracterizează prin forma lor mai regulată și prin tehnica mai îngrijită a retușelor.

2. Muzeul de Istorie - Botoșani

Înființat în 1953 și reorganizat în anul 1977, muzeul cuprinde interesante valori expoziționale.

Despre o expunere sistematică putem vorbi din anul 1955, colecțiile dezvoltându-se de acum pe baza unor ample cercetări de teren și achiziții proprii. Muzeul are profil „Istorie” și a fost deschis și reorganizat, în actualul sediu, la 3 decembrie 1977.

Expoziția permanentă debutează cu harta stațiunilor paleolitice din județ, în contextul descoperirilor paleolitice de pe teritoriul României. Sunt expuse unelte și arme de silex, musteriene (lame cu sau fără retușe, răzuitoare, vârfuri de lance).

Un complex faunistic (resturi osteologice de mamut) și material litic, atestând activitatea omenească, redau aspecte din epoca paleoliticului superior, pe baza descoperirilor din stațiunile paleolitice de la Ripiceni-Izvor, Mitoc-Malu Galben, Cotu Miculinți, Mitoc-Pârâul lui Istrati, Crasnaleuca-Staniște, etc.

De un interes deosebit se bucură atelierul de prelucrare a uneltelor de silex (așchii, lame, nuclee, percutoare, vârfuri de lance) din paleoliticul superior, descoperit la Mitoc-Malu Galben.

3. Muzeul de Istorie a Moldovei - Iași

Muzeul l-a avut ca animator pe profesorul de arheologie Orest Tafrali (1876-1937), foarte legat de muzeografia epocii. Preocupările muzeistice, inițiate de Academia Mihăileană și de Societatea de Medici și Naturaliști din Iași, încă din prima jumătate a sec. al XIX-lea, au dus la înființarea Muzeului de Antichități, în anul 1916. Îmbogățindu-și zestrea colecțiilor ca urmare a cercetărilor arheologice metodice, intensificate după cel de-al doilea război mondial, muzeul s-a dezvoltat considerabil.

Reorganizat în anul 1954, când a fost mutat în Palatul Culturii, apoi în 1957 și ultima dată în 1971, el a devenit nu numai reprezentativ pentru Moldova, ci și unul dintre cele mai mari muzee de arheologie din țară.

Expoziția permanentă debutează cu harta descoperirilor arheologice din Moldova, cu iluminarea succesivă a punctelor cercetate pentru fiecare epocă.

Muzeul de Istorie a Moldovei are un patrimoniu de peste 35 000 de obiecte, din diferite domenii: arheologie, numismatică, artă decorativă, carte veche, documente.

În sala 1 sunt expuse unele unelte de silex din epoca paleolitică, ca de exemplu:

- paleolitic inferior - așchii clactoniene descoperite la Valea Lupului Iași, Ghireni-Botoșani, iar la Mitoc-Botoșani, percutoare și așchii.

- paleoliticul mijlociu - piese de piatră cioplită: nuclee: Volovăț-Suceava, Rădăuți-Botoșani, piese bifaciale: Mitoc, Rădăuți-Prut, unelte pe așchii - Mitoc și Ripiceni-Botoșani.

- paleolitic superior: atelier de unelte de la Mitoc-Botoșani cu nuclee și cu un maxilar inferior de urs de peșteră.

De asemenea, mai sunt expuse resturi de faună paleolitică: humerus de mamut de la Holboca-Iași; mandibulă de bour de la Ceahlău-Dârțu, jud. Neamț, corn de elan de la Lozna, jud. Botoșani.

Totodată, sunt expuse piese din paleoliticul superior: gratoare, nuclee, așchii, lame, precum și resturi de faună fosilă, toate acestea provenind din stațiunile paleolitice Ceahlău-Dârțu,

Ceahlău-Cetățica, Ceahlău-Podiș și din stațiunea paleolitică Mitoc-Malu Galben. În ceea ce privește epipaleoliticul-mezoliticul, sunt expuse piese din stațiunile Ceahlău-Dârțu, Ceahlău-Podiș, jud. Neamț, Spinoasa-Iași, Mihail Kogălniceanu-Iași (microlite, gratoare, nuclee, lame, lamele).

Exponatele din vitrine sunt completate cu două piese: craniu cu mandibulă și defense de mamut (*Elephas trogontherii* Pohlog-aproximativ 70000 ani BP) de la Holboca-Iași și vatra de foc cu unelte și așchii de cremene de la Dârțu-Ceahlău.

4. Muzeul de Istorie Vaslui

Acest muzeu are profil mixt (arheologie, etnografie, artă, memorialistică).

Tradițiile muzeografice vasluiene sunt legate de donația făcută de Stroe Beloescu pentru ridicarea Casei Naționale, latura muzeografică împlinind-o profesorul C. Capră, care a întemeiat Muzeul etnografic „Ștefan cel Mare” după 1918. Așezământul actual, îmbogățit prin donația prof. Ghenuță Coman, constituie un reper important pentru cercetarea și conservarea componentelor patrimoniului cultural din zona Vasluiului, Fălciului, Bârladului, deopotrivă pentru punerea sa în valoare.

Expoziția permanentă de arheologie a fost inaugurată la 26 septembrie 1975. Sala 1, care este rezervată epocii paleolitice debutează cu harta descoperirilor arheologice din jud. Vaslui, iar în vitrine sunt expuse materiale paleolitice descoperite în urma săpăturilor arheologice în stațiunea paleolitică Mălușteni.

5. Muzeul de Istorie Roman

Considerat, pe drept cuvânt, un veteran al muzeografiei românești, Vasile Ursachi are o carieră științifică de excepție, contribuția sa la apariția, dezvoltarea și buna funcționare a Muzeului de Istorie, dar și a celorlalte muzee din România fiind absolut remarcabilă.

Este evident că alături de cercetarea sistematică, o mare realizare a dr. Vasile Ursachi este Muzeul de Istorie Roman, al cărui patrimoniu este legat, în proporție de 95 % de acest specialist. Muzeul a fost întemeiat în 1957 și a cunoscut o dezvoltare continuă în domeniul arheologiei.

Punctul de plecare al expoziției îl constituie epoca paleolitică, cu piese de silex, fragmente de oase, etc., descoperite în situl arheologic de la Valea Ursului. Acestea le urmează o colecție neolitică ce caracterizează viața comunităților cucuteniene pe cele mai înalte trepte ale dezvoltării lor.

Chiar dacă depășește cadrul demersului nostru, trebuie să precizăm că Muzeul din Roman deține, în săli special amenajate, prima expoziție permanentă din România consacrată unei cetăți geto-dacice, cea de la Bradu-Bacău, care a fost integral cercetată prin săpături sistematice de către Vasile Ursachi, constituind și teza sa de doctorat.

6. Muzeul de Istorie și Arheologie-Piatra Neamț

Muzeul de Istorie din Piatra Neamț este rezultatul activității laborioase și pline de pasiune a multor generații de specialiști, în rândul cărora Constantin Matasă ocupă locul principal. Intelctual cu multiple preocupări pe linie spirituală și culturală, preotul Constantin Matasă (1878-1971) a depistat numeroase stațiuni arheologice și a întreprins sondaje de informare sau cercetări sistematice, pe baza cărora a înființat, în 1934, primul muzeu exclusiv arheologic din Moldova. Beneficiind de bogăția în vestigii a zonei și cu colaborarea unor mari specialiști din domeniul preistoriei (Vi. Dumitrescu, Radu Vulpe), C. Matasă a creat o instituție muzeală de prestigiu, deținătoarea celei mai mari colecții de artă neo-eneolitică din sud-estul Europei.

Reorganizat recent, muzeul a devenit una dintre instituțiile muzeale reprezentative din România.

Expoziția permanentă prezintă evoluția comunităților umane de pe aceste meleaguri, începând cu paleoliticul superior și până în epoca contemporană.

În sala 1, vitrinele cuprind descoperirile cele mai semnificative din paleolitic și mezolitic, după care urmează acelea din neoliticul timpuriu, mijlociu și din eneolitic. Sunt prezentate descoperirile care aparțin Aurignacianului (Ceahlău-Cetățica, Bistricioara-Lutărie), Gravettianului (Ceahlău-Podiș, Cetățica, Bofu Mic, Bistricioara-Lutărie, P. Neamț-Poiana Cireșului), Swiderianului (Ceahlău-Scaune).

Colecția de arheologie eneolitică se bucură de o faimă deosebită în țară și peste hotare; aceasta este sporită de obiectele aparținând civilizației geto-dacice, care a avut la Petrodava un important centru. Sub egida muzeului apare revista *Memoria Antiquitatis*.

7. Muzeul de Arheologie și Istorie „Iulian Antonescu”-Bacău.

Începând cu anul 1950, muzeografi conduși de Iulian Antonescu (1932-1990) au pus bazele muzeului regional, deschis în aprilie 1957. Grupului de muzeografi, între care Viorel Căpitanu, C. Buzdugan, Eugenia Antonescu, Constantin Șova, Al. Artimon și pictorul Nicu Enea li se datorează primele colecții și mișcarea muzeografică băcăuană.

Expoziția de arheologie a muzeului sintetizează și urmărește prezentarea istoriei locale în contextul istoriei generale a României. În vitrine, expunerea începe cu prezentarea celor mai vechi mărturii arheologice aparținând paleoliticului superior (35000-10000 BP), provenind din așezările de la Buda-Blăgești și Lespezi-Gârleni. Sunt expuse unelte din gresie, silex, menilit (lame, străpungătoare, vârfuri de tip „La Grevette”, gratoare), precum și oasele unor animale pe care oamenii acelei perioade le vânau pentru hrană și îmbrăcăminte (bourul, zimbrul, mamutul, renul). Dacă dovezile omului paleolitic în regiunea Siretului mijlociu, respectiv vatra orașului Bacău sunt puține, mult mai numeroase sunt mărturiile care atestă prezența omului neo-eneolitic în acest spațiu geografic. Expoziția de bază își urmează cursul firesc cu epoca neolitică și cu celelalte culturi arheologice și perioade istorice, post-paleolitice.

Materiale arheologice aparținând paleoliticului inferior, mijlociu și superior, aflate în colecțiile muzeelor din spațiul est-carpatic al României

1. Muzeul de Istorie a Bucovinei - Suceava

Colecțiile arheologice conțin unelte de silex și specii fosile, ca mamutul (*Elephas primigenius*), probând viața și activitatea omului, rezultate din săpăturile de la Ripiceni-Izvor (Aurignacian și Gravettian), Poiana-Udești și Dolhasca-Dealul Viei (Gravettian). În sala 1 unde sunt expuse uneltele descoperite ni se oferă și imagini de șantier de la așezările unde au fost descoperite aceste unelte: Ripiceni, Poiana Udești, Dolhasca-Dealul Viei.

Din stațiunea Ripiceni-Izvor este prezentat material litic și faunistic:

- nivelul aurignacian Ia (gratoare, burine, lamă aurignaciană, piesă cu en coche, racloare, piesă cu trunchiere dreaptă retușată).

- nivelul aurignacian Ib (gratoar atipic, gratoar simplu, gratoar-burin, străpungător atipic, burin diedru déjeté, burin de unghi pe spărtură, burin nucleiform, lamă aurignaciană, piese cu en coche, racloar).

- nivelul aurignacian IIa (gratoar simplu, gratoar atipic, gratoar pe așchie, gratoar atipic carenat, gratoar plat à museau, străpungător atipic, burin diedru drept, piesă cu trunchiere dreaptă retușată, lame, piesă cu en coche, racloar, lamelă denticulată).

- nivelul aurignacian IIb (gratoar simplu, gratoar atipic, gratoar pe așchie, gratoar-burin, străpungător, burine, lamă cu retușe continui pe ambele laturi, lamă cu retușe continui pe o latură, lamă aurignaciană, racloar, piesă denticulată, lame neretușate, lame simple)

- nivelul gravettian Ia (gratoare, lamă à bord abattu, burine, lamelă à dos, gratoar - străpungător).

- nivelul gravettian IIa (piese de silex: gratoare, burine, lamelă denticulată, străpungător atipic, lamă cu retușe continui pe ambele laturi).

- nivelul gravetian II b (piese de silex: gratoare, lamele à coche, lamă cu trunchiere oblică retușată, lamelă à dos, străpungător, vârfuri „La Gravette” atipice, burine, lamelă Dufour)

Din așezarea paleolitică Dolhasca-Dealul Viei, sunt prezentate următoarele piese litice gravettiene: gratoar-burin, burine, gratoare, lamele à *dos tronquée*, străpungătoare, lamele à dos, lamă fragmentară denticulată, piese bifaciale.

Ne sunt prezentate piese litice gravettiene și din așezarea paleolitică de la Poiana-Udești, și anume: lame cu trunchiere retușată, străpungătoare, lamă aurignaciană *appointée*, racloare denticulate, lamele fragmentare à *coche*, gratoare, burine, gratoar-burin, vârfuri de tip „La Gravette” și micrgravette, vârf à *cran atypique*, lamelă à dos, lamelă à *dos tronquée*, nuclee.

2. Muzeul de Istorie Botoșani

În sălile afectate materialului paleolitic, se află exponate de la Ripiceni Izvor (niv. Musterian III-IV), inclusiv fildeș de mamut (fig. 1), de asemenea din aceleași stațiuni și din același nivel musterian se află imaginea unei locuințe reconstituite din fildeși de mamut și pietre mari de calcar. De la Pârâul lui Istrati este reprezentată o nicovală de mari dimensiuni pe care s-au cioplit bolovani de silex, de asemenea este prezentată imaginea de ansamblu a săpăturilor din această stațiune, cu nivele de locuire aurignaciene și gravettiene (fig. 5).

Din aceeași stațiune se află și un bogat utilaj litic (fig. 6-7).

- un atelier mare de cioplire provine tot de la Mitoc-valea Izvorului.

Stațiunile gravettiene de la Crasnaleuca și Cotu Miculinți sunt bine reprezentate îndeosebi prin utilajul din os și corn de ren.

3. Muzeul de Istorie a Moldovei - Iași

Expoziția permanentă a Muzeului de Istorie a Moldovei Iași debutează cu o hartă a descoperirilor arheologice din Moldova, cu iluminarea succesivă a punctelor cercetate pentru fiecare epocă. Prima sală a muzeului este rezervată epocii paleolitice, unde în cele nouă vitrine sunt expuse din cea mai mare parte de la Ceahlău (Dârțu, Podiș, Bistricioara, Lutărie). Mai sunt expuse și alte piese din stațiunile paleolitice Valea Lupului, Ghoireni, Mitoc, Holboca Iași.

Dovezi ale existenței comunităților umane pe teritoriul Moldovei aparțin paleoliticului; acestea se pot observa începând cu vitrina 1 a sălii de expoziție.

- materie primă (Mitoc Botoșani), percutoare (Rădăuți Botoșani)
- nucleu (Mitoc), așchii (Mitoc).

Paleoliticul inferior

Este rezevat pentru vitrina 2, unde se pot vedea:

- așchii clactoniene (Valea Lupului Iași și Ghireni Botoșani).
- așchii (Mitoc Botoșani)
- percutor.

Pentru Paleoliticul Mijlociu, vitrina 3 cuprinde:

- piese de piatră cioplită
- lame (Mitoc Botoșani)
- nuclee (Volovăț, Suceava, Rădăuți-Prut)
- piese bifaciale (Mitoc, Rădăuți Prut)
- unelte, așchii (Mitoc, Ripiceni Botoșani)

Paleoliticul Superior este reprezentat de următoarele piese care se găsesc expuse în vitrina 4:

- atelier de unelte (Mitoc Botoșani)
- nuclee (Mitoc Botoșani)
- maxilar inferior de urs de peșteră
- unelte pe lame (Mitoc Botoșani)

În vitrina 5 sunt expuse resturi fosile de faună paleolitică, și anume:

- humerus de Mamut (Iași)

- mandibulă de bour (Ceahlău-Dârțu)
- corn de elan (Lozna Botoșani)

În vitrina 6 este prezentat paleoliticul superior din stațiunile Ceahlău Dârțu, Cetățica, Podiș, Mitoc Botoșani:

- gratoare
- nucleu; așchii; resturi de faună fosilă
- lame

Epipaleoliticul-Mezolitic - în vitrina 7 sunt expuse piese paleolitice din stațiunile Ceahlău-Dârțu, Ceahlău Podiș, Spinoasa Iași, Mihail Kogălniceanu Iași.

- microlite, nucleu, gratoare
- lame, lamele

Exponatele din următoarele două vitrine (8, 9) sunt completate cu două complexe *in situ*:
- craniu cu mandibulă și defense de mamut (*Elaphus primigenius pholing*) de la Holboca Iași și vatra de foc din paleoliticul superior, cu unelte și așchii de cremene, de la Dârțu-Ceahlău.

4. Muzeul de Istorie și Arheologie Piatra Neamț

Expoziția permanentă a muzeului prezintă evoluția comunităților umane de pe aceste meleaguri începând cu paleoliticul superior și până în epoca contemporană.

Sala 1 este rezervată descoperirilor celor mai semnificative din paleolitic, mezolitic, neoliticul timpuriu și mijlociu.

Sunt prezentate descoperirile care aparțin aurignacianului (Ceahlău Cetățica, Bistricioara Lutărie), gravettianului (Ceahlău Podiș, Cetățica, Bofu Mic, Bistricioara Lutărie) și Swiderianului (Bicaz Chei-Bardos, Ceahlău Scaune și Piatra Neamț Poiana Cireșului).

De la Bistricioara Lutărie sunt reprezentate piese litice din nivelul I –aurignacian, și anume:

- lamă aurignaciană appointée; gratoare, lame cu retușe continui piese denticulate, racloare, burine, vârful de suliță cu baza sumar amenajată, de os, descoperit în nivelul aurignacian.

Bistricioara Lutărie – piese litice din nivelul 2 - gravettian:

- lame appointée; gratoar burin; burine; burin lamă tranquée; străpungătoare; gratoare; lamele à dos; pișă denticulată; lamele Dufour.

Bistricioara Lutărie - piese litice din nivelul III – gravettian:

- burine, gratoare, racloar, lame à dos, lamelă à dos tranquée

Bistricioara Lutărie - piese litice din nivelul IV – gravettian:

- gratoare, gatoare burin, pișă à cran, burine, burin lamă denticulată, lamelă à dos tranquée, lamele Dufour.

Bistricioara Lutărie - piese litice din nivelul V-gravettian:

- burine, gratoar, gratoar burin, pișă denticulată, fragmente de vârfuluri tip „ La Gravette”, lame à dos, lamele tranquée.

Bistricioara Lutărie - piese litice din nivelul VI – gravettian:

- gratoare, gratoar dublu, piese denticulate, burine, lame cu trunchiere retușată, lamă à bord abattu, lamele tranquée, microgravettes, vârful à cran atipic,

Din stațiunea paleolitică Ceahlău Bofu Mic - piese litice din nivelul II gravettian: Ceahlău Bofu Mare – piese litice din nivelul gravettian:

- burine, burin lamă tranquée, piese denticulate, piese cu trunchiere retușată, străpungătoare, lamă cu retușe continui pe ambele laturi, vârful à cran atipic, pișă à cran, lamelă à dos tranquée, gratoare, grator, burin, racloar denticulat lamelă Dufour, lamelă tranquée.

De la Ceahlău Cetățica sunt expuse piese litice din nivelul I aurignacian:

- pișă bifacială, racloare, gratoare, nucleu, pișă denticulată, lamă aurignaciană, gratoare din nivelul II aurignaciană.

- Ceahlău Cetățica I, piese litice-nivelul III gravetian; nivelul IV gravettian nivelul V gravettian; Ceahlău Cetățica III - piese litice din nivelul gravettian final.

- Ceahlău Cremeniș I, obiecte litice din nivelul gravettian final:

- Piesă denticulată, lamelă Dufour, burine, lamele à dos, gratoare, piesă à cran, lame întregi și fragmente cu retușe pe una sau pe ambele laturi, vârf de tip „La Gravette”.

Sunt expuse de la Ceahlău Dârțu - piese litice din nivelul I aurignacian; nivelul II aurignacian:

- burine, piesă cu en coche, racloare, gratoare, lamă cu trunchiere oblică retușată, rabot, piese denticulate, lamelă Dufour, lamelă aurignaciană.

Ceahlău Dârțu - piese litice, nivelul III gravettian, nivelul IV gravettian, nivelul V gravettian final:

- lame à dos, gratoare, vârf de tip „La Gravette”, burine, gratoare duble, grator pe lamă tronquée.

Ceahlău-Podiș - piese litice nivel I aurignacian, nivelul II gravettian, nivelul III gravettian.

- burine, gratoare, lame Dufour, lame à dos, lame á dos tronquée, grator-burin

Ceahlău-Podiș, piese litice, nivelul IV gravettian, nivelul V gravettian final:

- burine, lame à dos, gratoare, lame Dufour, microgravettes, străpungător-burin, străpungător atipic, străpungător.

De la Poiana Scaune Ceahlău, piese litice swideriene sunt prezentate astfel:

- gratoare, gratoare duble, lamă retușată, burin-lamă tronquée, lamele tronquée, piese cu *en coche*, racloare, piese denticulate, nuclee străpungător atipic.

5. Muzeul de Istorie Roman

Expoziția permanentă a Muzeului de Istorie se află într-o clădire monument, Casa Moruzzi, remarcabilă prin arhitectura sa interioară, prin decorația murală, dar și prin trecutul istoric. Structural, clădirea cuprinde 15 săli, parterul este dedicat în totalitate arheologiei: epoca preistorică (paleolitic-bronz, în primele trei săli), epoca geto-dacică (sec IV î.e.n- I e.n.), sălile 4-7, etc.

Expoziția de la parterul muzeului propune vizitatorilor să descopere într-un prim sector începutul istoriei zonei, într-un periplu de la paleolitic până în epoca bronzului (sălile 1-2).

Prima epocă istorică, este documentată prin lame de silex, răzuitoare, dălți, străpungătoare, măsele și oase de mamut din paleoliticul superior (35000-10000 î. e.n).

În sala 1 destinată epocii paleolitice se pot observa următoarele piese litice culese din stațiunea Valea Ursului-Dealul Arșița, și anume:

Valea Ursului-Dealul Arșița piese litice gravettiene:

- gratoare
- racloare
- burine
- lamele à dos
- microgravettes
- lamă fragmentară cu retușe continue pe o latură
- lamelă Dufour
- lamelă tronquée.

Se mai pot observa în expoziție molari de bovidee.

6. Muzeul de Istorie „Iulian Antonescu” Bacău

Secția de istorie arheologie a muzeului are două expoziții permanente, desfășurate pe două nivele prin care își propune să prezinte publicului vizitator evoluția istorică a comunităților autohtone care s-au succedat de-a lungul timpului în zona centrală a Moldovei, continuitatea de

locuire și unitate culturală a diverselor civilizații, pe de o parte, iar pe altă parte să pună în valoare bogatul patrimoniu pe care-l deține muzeul.

Este vorba de expozițiile intitulate „*Civilizația materială și spirituală din zona central-vestică a Moldovei, din paleolitic și până în evul mediu*” și „*Tezaur arheologic și istoric din zona centrală și sud-vestică a Moldovei*”.

În sălile de expoziție, obiectele sunt prezentate cronologic, pe perioade istorice și culturi, fiind completate cu hărți, imagini de șantier sau complexe arheologice.

Cum este și firesc, expozițiile încep cu hărți ale județului Bacău, pe care sunt reprezentate, pe perioade istorice, descoperirile arheologice din această zonă a țării.

În vitrine, expunerea începe cu reprezentarea celor mai vechi mărturii arheologice, aparținând paleoliticului superior (35000-10000 î. e.n), provenind din așezările de la Buda (Dealul Viilor) și Lespezi (Lutărie).

Este cazul unor unelte, din gresie, silex și menilit (lame, străpungătoare, vârfuri de tip „La Gravette”, gratoare, etc.), precum și oase ale unor animale pe care oamenii acelor perioade le vâneau pentru hrană și îmbrăcăminte (bourul, zimbrul, mamutul și renul).

De la Buda-Dealul Viilor sunt prezentate, material litic, din nivelul I gravettian, nivelul II gravettian.

- lame întregi și fragmentare cu retușe continue,
- gratoare, piese cu *en coche*, burine, piese denticulate.
- vârfuri de tip „La Gravette”, lamele à dos, lamele Dofour
- vârfuri de tip azilian, fragmentar, gratoare, racloare.

De la Lespezi-Lutărie, sunt prezentate piese litice din nivelul I gravettian, nivelul II gravettian, nivelul III gravettian:

- burine, lamă tronquée oblică retușată, gratoar burin, gratoare, microgravettes, lame à dos, străpungător-burin, străpungătoare, lamă cu retușe continue și cu *en coche*, gratoar dublu, vârf de tip „La Gravette”.

- Lespezi Lutărie - nivelul II gravettian (vetre, resturi osoase, piese litice)
- Lespezi Lutărie - piese litice nivelul III gravettian, nivelul IV gravettian, nivelul V gravettian, nivelul VI gravettian

- străpungătoare, burine, gratoare, lamă fragmentară, cu *en coche*
- piesă cu tronquée, concavă, retușată, ale căror vârfuri putea folosi ca străpungător dublu, lamele à dos, lamele à dos tronquée, lamelă Dufour, cioplitoare bifaciale.

7. Muzeul de Istorie Vaslui

În sala rezervată materialului paleolitic, se află expodate de la Mălușteni, piese litice, cât și resturi faunistice de *Bison priscus*, de cerb (un corn de *Cervus elaphus*).

Expoziția permanentă de arheologie înlesnește vizitatorilor cunoașterea primei epoci a istoriei, materialul paleolitic expus în vitrine, precum și o hartă a descoperirilor arheologice din România, având marcat în mod special județul Vaslui. Expoziția la care ne referim, continuă cu epoca neolitică, continuând cursul firesc al istoriei.

De la Mălușteni sunt expuse următoarele piese litice:

- piese litice epigravetiene, piese de silex epigravetiene, gratoar, lamă tronquée, gratoare, burine, gratoar burin, piese cu tronquée retușată, lame tranqué, lamele à dos, alme Dufour, străpungător atipic, nuclee.

Tot aceste piese descoperite la Mălușteni se pot vedea în sala 1 a expoziției.